

P. III. 1440

AROSVÁSÁRHELYI KIR. ÜGYÉSZSÉG

ÉRK. 1911. JANUÁR 5.

# Székelyország

«Székely-Udvarhely»

Csik, Háromszék, Marastorda, Tordaazanyos és Udvarhely-  
vármegyék partoktól független, székely érdekű ujsága

Előfizetési ára: egész évre 10 K, félévre 5 K,  
negyedévre 2 K 50 f. Egyes szám 16 fillér. Hirdeté-  
sek díjszabás szerint. Megjelenik minden vasárnap.

FELELŐS SZERKESZTŐ:  
**BETEGH PÁL**  
LAPTULAJDONOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyud-  
varhelyi, Kossuth-utca 31. sz. Telefon 15. sz. Posta-  
takarékpénztári csekk- és kliringszámla 10489. sz.

## Az új év reggelén.

Öreg földünk befutotta újra pályáját a világűrben. Lezajlott a szerencsétlenségek és megpróbáltatásoktól annyira gazdag, viharos 1913. év s helyébe lépett a még sűrű ködfátyolba burkolt 1914-ik esztendő.

Az emberek mintha nehéz lidércnyomás alól szabadultak volna fel, örömmel kívánnak egymásnak boldogságot az új év hajnalán s teszik ezt talán őszintebben, mint egyébkor, mert érzik, érezniük kell, hogy arra ha valamikor, most a nehéz megpróbáltatásoktól, szerencsétlenségektől oly gazdag év után, nagyon is szükségük van, s hogy az egyeseket ért szerencsétlenségek nem maradtak elszigetelten, megkellett annak súlyát éreznie szegénynek, gazdagnak egyaránt.

A balkáni harcmezőkön felfel szálló nehéz vérgőzös levegő szerte szállt a világ minden tájára s megfertőzte a levegőt mindenütt. A haldokló harcos hörgése milliók ajkán visszhangzott tovább, s míg a harcmezőn ezrek szíve szünt meg dobogni, künt távol vidéken egzisztenciák dőltek romba, — gazdagnak hitt családok jutottak koldusbotra; százezreket rántva maguk után a nyomor és megsemmisülés feneketlen örvényébe.

A „Mars” isten bosszuálló haraggal pusztított végig a földtekén, ezreket korai sírba, száz ezreket, milliókat vagyoni romlásba, koldusbotra hajtva.

S hogy teljes legyen a romlás, amit a háborus bonyodal-

mak okozta gazdasági válság még meghagyott, a zaboláját vesztett természet vad orgiája semmisítette meg.

Sötét, nehéz felhők lepték el az eget, tombolt a vihar, menydörgő hangot adó villám-lások után leomló záportól megdagadt folyók iszapos hullám-sírba borították az emberi igyekezet és munka gyümölcseit.

A gazda gyönyörűségét, reményét adó mezei termés pár pillanat alatt megsemmisült; házak, állatok és emberek áldozatnává lettek a természet könyörülettel nem ismerő vad háragjának.

Érthető tehát az emberiség fellélegzése, megkönnyebbülése, midőn az év elmúlását látja, hiszen azok a sok és nagy szerencsétlenségek valóságos lidércnyomásként nebezedtek szíveikre, lelkeikre és egész valójukra.

De amikor most, mintegy lelki nyugvással mondhatjuk, hogy eltűnt, elmúlt tehát; hogy a megpróbáltatásaink kínos esztendője a múlté s már, — a jövő átláthatlan ködfátyolára nézve a kétségek mardosó kinja fogja el szíveinket, nem merünk, nem bírnak hinni a boldogabb jövőben.

A csalódások ólomsúlya nehezdedik reánk s ez a teher a kétségbe-esés felé sodor, pedig reményünket veszteni nem szabad, hiszen elvitathatatlan az, hogy: *Nem vész el semmi sors alatt, ki el nem csüggedett.*

Ne csüggedjünk tehát, nézzünk szembe bátran a jövővel s okulva a múlt tanulságain,

igyekezzünk az okozatok okát megszüntelve, dolgozni a jövő boldogságáért.

Ha a jövőt befolyásolni kívánjuk, korántse higgyük azt, hogy az módunkban nem áll. Biztasson, bátorítson mindannyiunkat az az arany igazság, hogy mindenki a saját szerencséjének a kovácsa és így ha kitartó, céltudatos, bátor munkával magunk is rajta leszünk, multunknál biztosan boldogabb, zavartalanabb lesz a jövőnk. A kitartó munkásság ugyanis nyilván meghozza a maga gyümölcseit s e mellett tudatára ébreszt annak is, hogy az Isten is csak úgy segít bennünket, ha mi, mint közvellen érdekeltek is igyekezzünk magunkon segíteni.

Az elmúlt év nemcsak a szerencsétlenségekben, hanem a tapasztalatok szerethetőségében is gazdag volt. Az a milliókat megsemmisítő zavaros hullám-tenger ugyanis a multak retentő bűnét kiáltotta világgá, — azt a bűnét, ami a rablógazdálkodásból és abból állt, hogy az emberiség télenül nézte a folyamok medrének évek során át iszappal történt megtelését és szabályozásokkal nem igyekezett elhárítani a reánk zudult nagy katasztrófát.

Véssük emlékünkebe tehát a mult tanuságait s bátran tekintsünk a jövőbe és igyekezzünk azt céltudatos munkával, fáradságot nem ismerő kitartással befolyásolni javunkra úgy, hogy az a kívánság, ami mostan száz ezrek ajkán felhangzik, testetöltő valósággá váljon s az új év mindannyiunkra valódi boldogságot hozzon.

Erre törekedjünk! Ezzel az akaraterevel kívánjuk a boldog újévet.

## A jövő.

III.

Szatmár—kolozsvár—gyimesi  
vonal.

A közgazdasági életnek a vasutakra és utakra éppen olyan szüksége van, mint az emberi életnek a vérerekre és csatornákra. Mert amiképpen a vérerek szétviszik az ember éltető erejét képező vért a szervezet minden részébe, ugyanúgy a vasutak és utak is elhordják, szétviszik minden irányba.

Az utak és vasutak tehát rendkívül fontos tényezők, de hogy hivatásuk szolgálatára alkalmasak is lehessenek, feltétlen kívánatos az, miképp az egymástól távol eső mezőgazdasági és ipari gócpontokat a lehető legrövidebben úgy kösse össze, hogy ezen gócpontok fellendülését előmozdítsa és e mellett újabb ipartelepek létesülését is elősegítse.

Ha ugyanis a mezőgazdasági és ipari termények távolabb vidékekre való elszállítása könnyűvé válik, úgy mezőgazdasági, mint az ipari termelés tökéletesebbé, gazdaságosabbá és fejlettebbé lesz, de másrészt lehetővé teszi azt is, hogy a nép olcsóbb élelmezéshez jutva, könnyebben bír dolgozni, hamarabb vállalkozik oly munka teljesítésére is, amire addig az utak és vasutak hiánya miatt gondolni sem mert.

Kifejtettük már, hogy az erdélyi mostoha, tarthatatlan viszonyok megszüntetése céljából elsősorban is vasutakat kell létesíteni, sőt megjelöltük azokat a vasutvonalakat is, amelyek létesítése kívánatosnak látszik s most ezen vonalak részletes irányait, távolságait és a létesítésükből várható előnyöket vesszük ismertetés alá.

Szatmárnémeti szabad királyi város 35—40000 lakossággal bír és oly helyen fekszik, hogy már fekvésénél fogva is világkereskedelem lebonyolítására mintegy predestinálva van.

Élénk ipari és mezőgazdasági gócpont s míg a kismagyar Alföld

középpontjában széleskörű mezőgazdaság irányító helye, addig élénk kereskedelme révén a mátészalka—nyiregyházi vicinálisvasutigénybevételével, a szerencs—kassai vonalon át Galicziával, — a máramarossziget—vörösmezői vonalon pedig Bukovinával igen tekintélyes kiviteli kereskedelmet bonyolít le.

Szatmárnémetinek az erdélyi érdekelttségbe való bevonása az itteni drágasági viszonyok enyhülését eredményezné, mert ha onnan jó és rövid, tehát olcsó vasuti uton a ma Galicziába és Bukovinába szállítandó termények egy részét Erdélybe szállítanák, nem volnánk, kitéve annyira az élelmiszer-uzsorának, mint ma, amikor ugyszólván az egész Erdély Bihar- és Aradmegyékre van utalva és a már e miatt is drága beszerzési árakat a nagy vasuti szállítási díj is erősen fokozza.

Véleményünk szerint aztán, ha az élelmiszerek beszerzése megkönnyítenék, az maga után vonná azt is, hogy fejlettebb ipari élet alakulna ki, annyi al inkább, mert a létesítendő vasutak a bányászatot és ipart különben is megteremtenék.

Szatmárnémetiből Kissikárlóig 46 kilométer hosszúságban csupán a mai szatmár—nagybányai vasut vonala lenne kisajátítandó és jobb karba hozandó; ami tekintve, hogy építéskor kilométerenként 35,588 koronába, így a 46 kilométer 1,637,048 koronába került és e mellett, mint több évtizedes vonal teljesen megállapodott alépitménnyel bír, nagy kiadást nem vonna maga után.

Uj vonal volna építendő Kissikárlótól—Monostor, Mezőaranyos, Kolcsér, Magosfalu, Pripékfalva, Dánfalva, Lukácsfalva, Nagynyires, Gyökeres, Kelence, Benedekfalva, Szamoszemplak, Inó, Szamosudvarhely, Zsibó, Prodánfalva, Borzova, Karika, Farkasmező, Somróujfalva, Kékesnyártó, Romlott, Magyareregery, Vaskapu, Pusztaszentmihály, Magyarzsombor, Zutor, Topaszentkirály, Pusztatopa, Szentmihálytelke, Magyarzentpál és Vád községek érintésével Magyaránádasig 89.5 kilométer hosszúságban, ahonnan Kolozsváron át Apahidáig a budapest—predeáli vonal lenne igénybe veendő.

Apahidától ismét újvonal volna építendő Korpád, Magyarós, Nagykályán, Mócs, Pusztakamarás, Kisczég, Mezőszilvás, Mezőörményes, Mezőkirályfalva, Faragó, Nagyfülpös, Berecztelke községek érintésével Szászrégenig 74.6 kilométer hosszúságban, amely esetben innen a brassó—mádéfalva—székelykocsárdi vonal Mádéfalváig, majd a mádéfalva—gyimes—palánkai vonal végig volna igénybe vehető.

Az újvonalak építése, miután nagyobb kiadást igénylő műszaki alkotások szüksége elő nem állana és így 100,000 koronából kilométerenként elsőrendű pálya létesíthető volna, 16,410,000 koronát igényelne.

Ezen új vasutvonalak létesítése által Szatmárnémetitől Kolozsvár 147.5 kilométernyire esne, míg ma vas-

uton 371 kilométert kell megtennünk. Gyergyószentmiklós Szatmárnémetitől 323 kilométernyire volna, míg ma 633 kilométer távolságra van. Palánka pedig 417 kilométernyire lenne, amíg ma 727 km.-re van.

## Uigyázzatok! . . .

**Ős-Hargita  
Már régóta  
Visszhangozza:  
Deszélyben van  
A székelyek  
Szép országa.**

**Délibábos  
Nagy-Alföldön  
Dégig sítit,  
Meghallják ott  
Székely honfik  
Panaszait.**

**Uigyázzatok,  
Dolgozzatok  
Szüntelenül;  
Tul ne legyen  
Rajtunk senki  
Hirtelenül . . .**

**Attilával  
Ha összefog  
Árpád népe,  
Nem marad itt  
Hire-hamva  
Ellensége.**

III. BÉTEGH PÁL.

## Esetlen gondolatok

Budapest, 1913. dec. 26.

ismerünk olyan háborút, hol a háborus ütközetnek elmaradhatatlan előfeltétele a — barátságos viszony; hol a gyöngeség — erőforrás; hol a durvaság és erőszak a — finomság nevet kapják; hol — az eredmény nem a pusztulás, hanem maga az élet, a megújulás. — Ez a furcsa háboru: — a szerelmi ütközet.

Okos ember arra adhat csak, amit róla az ellenségei állítanak.

És ha nincsenek ellenségeim? Akkor igazán nem lehetek számbavehető és okos ember.

A naiv ember arra fekteti a súlyt, amit az emberek — beszélnek.

Az élet nagy diplomatái — ellenben — sohasem azt figyelik, amit az emberek mondanak, hanem mindig azt kutatják és arra helyezik a súlyt, amit az emberek — elhallgatnak.

A házasságtörést s kevésbé civilizált népek borzalmasan büntették.

Ma is büntetik, de enyhén és csak bizonyos előfeltételek mellett. Mikor fogunk majd ott tartani, hogy nem annyira a házasságtörést, mint inkább a házasságkötést büntetik meg — bizonyos esetekben?

Mert ez a fejlődés iránya.

A feministák tartalmas és figyelemreméltó memorandumot nyújtottak be az új polgári törvénykönyv tervezetéhez.

Azt is követelik többek között, hogy a férj tartási kötelezettsége töröltessék ott, ahol a nő nem szorul rá, mert ez lealázó.

Nagyon szép gondolat, de azt hiszem, nem itt kell kezdeni.

Elsősorban azt a nőtartást kellene valahogyan kiküszöbölni, melyet a nem — férjek fizetnek s melynek végösszege bizonyosan nagyobb, mint a törvényes tartásdíjaké. Mert ez a nőtartás — még lealázóbb.

Az is nagyon szép gondolat, hogy a gyermekek úgy a férj, mint az anya családi nevet viseljék, mert így kifejezésre jut a házastársak egyenjogúsultsága.

Ebben nagy igazság van.

Miért viselje a gyermek — éppen csak a férj családi nevét és az anyját egyáltalán nem, mikor — abszolút jogosultsággal éppen csak az anya — családnevét viselheti?

A férjjel szemben — sajnos — sokszor vitatható, hogy a gyermek név viselése nem-e — névbitorlás?

Valóban igaz, hogy az erkölcs és tisztesség szentségét ott szokták a lehangosabban hirdetni, ahol ez a két érték már romokban hever.

Árt-e ez — az erkölcsnek és tisztességnek? Nem. — Sőt ellenkezőleg — Mert a hitnek is legnagyobb erőssége éppen a vallástalanok valóságosságában van.

Dr. Bálint Endre.

## Levelek a „Székelyország”-hoz.

Igen tisztelt Szerkesztő ur!

Örömmel ragadom meg az alkalmat, hogy a Székely-Udvarhely törvényes utódját: a „Székelyország”-ot valamint az igen tisztelt szerkesztő urat üdvözöljem a talpra-esett gondolatért. Egyben bejelentem, hogy „Gazdakör”-ünk részére meg is rendelttem.

A lap célja, amint azt olvastam szent és fenséges, hiszen a széttagolt székelységet ohajtja egy hatalmas családba tömöríteni, hogy sikerüljön, adja az ég.

Igaz ugyan, hogy vannak még lapjaink, melyek székelyek, de csak címükben, mert tartalmukban a napi politikához simulnak, vagy éppen egyes klikkeket szolgálnak s aztán, mint sok dicső elődük, csendesen kimulnak, vagy behódolnak, elhallgatnak.

Egy erős, szókimondó orgánusra szükségünk van, hisz nagy részünk még ma is lethárgikus álomban szendereg, másik része pedig kapkod ide-oda, mint a vízbe fuló, a vezető emberek pedig kezdik unni a lelkesedést és lelkesítést.

A székelység pedig mindig életerős munkás és szorgalmas nép volt, de az idők tanulság nélkül haladtak el fejük fölött, mert hiányzott a rendszeres népoktatás, jó és meglegedett tanerők és iskolák hiányában.

Nem volt gazdasági oktatás sem az iskolában, sem a nép között. A gazdasági ismétlőoktatás ma is csak papiroson van meg: elég szégyenére az államnak; a nép kioktatás még ma is csak pang, szégyenére a vezetőségnek.

A székely, mint egyed, csökönyös ugyan, he hozzáértéssel kezesbárányra lehet tenni, csak vezetőkre s egy állandó erős, szókimondó s céljáért küzdeni tudó lapra van szükség.

Abban a reményben tehát, hogy a „Székelyország” szívem szerinti foglenni, ujjalag üdvözölöm s tölem kitelhetőleg anyagilag és szellemileg is támogatni fogom.

Föl tehát a nemes és szent munkára! Föl a székelység érdekében szívvel, lélekkel! . . .

Buzaházán, 1913. dec. 24.

Hazafias üdvözlettel:  
P. Szentmártoni Bálint,  
tanító, gazd. tudósító.

Mélyen tisztelt Szerkesztő Ur!

Közel 19 éve annak, hogy a székelység érdekében kifejtett hazafias és üdvös tevékenységét élénk figyelemmel kísérem.

Legyen tehát megengedve, hogy most, midőn annyi keserű csalódás és igaztalan üldöztetés dacára: a „Székelyország” ot nagy áldozattal is életre hozta, szívem lángoló melegevel üdvözöljem.

Adja a Mindenható, hogy mostani vállalkozása a multak keserveit bővön kárptóolja, s leljen gazdag igazolást a teljes sikerben.

Egyben értesíteni kívánom, hogy becses lapját a jövő egész évre megrendelem. — Ennyiben anyagilag is ohajtom támogatni szent ügyét, a székelység talpra állítását.

Vajha sikerülne!

Karácsonfalván, 1913 dec. 26.

Pünkösthly Geiza.

## A kosztüm-ruha.

Legyen csak sok szép  
s cifra kosztüm-ruha,  
Nem baj, ha otthon  
üres is a konyha . . .  
A gyermekek sirnak  
az éhség miatt,  
De udvaroltatni  
sem baj ezalatt . . .  
A váltó-lejárt  
egymást követi;  
Ez sem baj! —  
majd a kezes megfizeti . . .  
S ha vége szakad  
minden becsületnek, —  
Olcsó ma a Browning  
s ezzel fizetnek . . .

[Lemhény] Id SZÁNTHÓ KÁROLY.

## Székely hangok a székelyekről.

Egy kisgazda levele.

Homoródszentpéter, 1913. dec. 21.

Tekintetes szerkesztő ur!

Arra kérem, hogy az alábbi soroknak a „Székelyország“ ban - helyet adni sziveskedjék.

Egyik vidéki lapunk vezércikkében a székely nép kivándorlásával foglalkozik. Azonban a kivándorlás okait nem a valódi tényállásra fekteti s így hamis képet ad róla.

Azt írja, hogy a székely nép nem szeret állandóan dolgozni; nagyra vágyó s a hirtelen meggazdagodási vágy őrzi, hajítja őket túl a tengeren, a dollárok hazájába. Pedig hát — mondja a cikkíró — ide haza is meg tudna ám élni a nép, mert itt is van kereseti forrás, csak dolgozni kell.

Én nem tudom, hogy a cikkíró micsoda kereseti forrásokat tud. Hiszen a Székelyföldön nincs sem bányászat sem pedig vasut, mely által a világkereskedelemben a székely népnek legalább is némi kis része lehessen.

Ugy hiszem tehát, hogy a cikkíró csak laikus gazda lehet, aki a székely nép gazdasági életét, nyomorát és nélkülözéseit közvetlen közletről nem ismeri. Mert ha ismerné, bizonyára másképp gondolkoznék és fogna fel a helyzetet.

Tegyünk csak egy kis körültekintést. Vizsgáljuk meg a fontosabb tényeket úgy, ahogy tényleg állanak.

Magam részéről elsősorban is a székely nép jó hazafiságára hivatkozom. Tanum reá a történelem, mely beigazolja, hogy Krisztus után a 450. évtől, illetve Attila ideje óta mindig, úgy a Hunbirodalomnak vitéz katonája, a magyarok bejövetele óta pedig Magyarország keleti védőbástyája volt. Egyfelől éppen ez az oka, hogy most szegény, mivel vitéz katona lévén, hazánk keleti határszélére telepítette le az akkori kormány, mint határvédő katonaságot. Ide, erre a sovány, hideg, hegyes, kőszirtes, csekély termést hozó vidékre. Erdély dus-gazdag földjeit, mint királyföldet pedig a letelepített szász nemzetiségieknek ajándékozták.

Ehhez járult az országos vasut hálózatának minket teljesen kikerülő, mesterségesen bennünket folyton szegényítő megépítése. Hála fejében úgy kikerülték a székely vármegyét, hogy tőlünk 20—30 kilométerre szalad a vonat mindenütt a nemzetiségi, sehol sem a székely vármegyéken keresztül.

Az országnak most is van két-háromszázmillió koronája Horvátország és más vidékek számára vasutat építeni, de valódi székely vasut, melyet b. e. Borszéký Soma nyug. miniszteri oszt. tanácsos a nagy Széchenyi gróf intenciói szerint tervezett s mely egyedül lenne hivatva a székelységet életre, itthon maradásra készíteni, — maradhat.

Erről senki sem beszél. Képviselőink is hallgatnak róla. Pedig hát

illetékes helyen talán eredményesen szólhatnának a sürgős kiépítés dolgában — ha mindnyájan egyenlő akarattal szorgalmaznák azt.

Klimánk hideg, talajunk silány s a nép-elszaporodás következtében úgy elaprózódtak a pácellák, hogy az egyesek kezén levő föld terméséből, sem pedig az ugyancsak silány állattenyésztésből, a székely nép 80 százaléka nem tud megélni — a legminimálisabb életmóddal sem.

H t hol van a sok jelzalogteher és a teméntelen váltó? Napirenden van majd minden községben a végrehajtás, mert nincs jövedelem, miből a terheket a nép fedezze. Ez így van rendes években is. Most pedig a két esztendői szükség és az uzsorakamat, tönk szélére juttatta a népet.

Nem csoda tehát, ha a székely vándorutra kel. Pedig oly fájó szívvel, keserű lélekkel válik meg kis otthonától, kevés földjétől, mint a madár az elszedett fiókáitól. Fáj, nagyon fáj, hogy ősei itt éltek-haltak és ő hontalan, bujdosó lett, mert még anyyija sincs, a hová fejét lehajthatná szülőföldjén...

Akiket ez a szomorú sors utól nem ért, azok is mennek, hogy terheiken könnyítsenek és családjukat az éhségtől megmentsék. A kedves családtól és az édes anyaföldtől igen keserves megválni, mert nekik is fülökbe cseng:

„Itt a határ, ne nemj tovább magyar, Mert eltakar a forró zivatar“, — de ha a sors őrzi arról ők nem tehetnek. Ilyenek pedig több ezrével lesznek a Székelyföldön az 1914. év tavaszán, — ha munka-alkalmáról itthon sürgősen nem gondoskodnak az arra illetékes faktorok...

Tényekkel tudom igazolni, hogy a székely nép igen is kitartó munkás és Amerikában a legszivesebben a székelyt alkalmazták a gyáraknál dolgozni, Egy év alatt saját föntartásán kívül, ami pénzünk szerint 2000 koronát megszerez. Ilyen az én községemből is több van ott. Ide haza ennyi pénzt kézi munkával nem tud keresni, mert arra nincs alkalom.

Munka-alkalom kell a székely népnek, ahol állandóan dolgozhatson, mert a föld nem képes eltartani a lakosságot.

Meg kell azonnal kezdeni a „Kishomoród-völgyi székely vasut“ építését. Ez egy pár évig 8—10 ezer embernek állandó kenyeret biztosít és utána következze a valódi székely vasut Apahida — Marosvásárhely — Székelyudvarhely — Sepsiszentgyörgy — Konstancza felé a tengeri kikötőre.

Van itt a hegyekben elég nyersanyag s ha lesz vasut, a gyárak önként jönnek a most parlagon heverő kincsek kiaknázására. Ezek biztosítják a székely nép megélhetését itthon és akkor nem vándorol.

Addig is azonban olcsó kamatu kölcsönről kell gondoskodni, mert az uzsora ma-holnap hirmondót sem hagy itthon a székely népből.

Hogy pedig ez a valódi kép a székely nép helyzetéről s az ily nyomasztó és türehtetlen. azt én legjobb hitem s tapasztalatom szerint állítom, mint a nép között élő kisgazda.

Jobb Dénes.

## Új nemzeti dal.

„Talpra magyar, hí a haza,  
Itt az idő, most vagy soha!  
Rabok legyünk, vagy szabadok?  
Ez a kérdés válasszatok!  
A magyarok Istenére  
Esküszünk,  
Esküszünk, hogy rabok tovább  
Nem leszünk!“

Igy volt eddig! Hej azóta,  
Más a világ, más a nóta!  
Elmaradjunk, vagy haladjunk?  
Ez a kérdés ma, válasszunk!  
A szorgalom Istenére  
Esküszünk,  
Esküszünk, hogy maradiak  
Nem leszünk!“

Lanyhák voltunk mostanáig,  
Azok voltak ősapáink.  
Bár szabadon éltek, ha'itak  
Haladásra nem gondoltak.  
A szorgalom Istenére  
Esküszünk,  
Esküszünk, hogy maradiak  
Nem leszünk!“

Sehonnai bitang ember,  
Ki velünk tartani nem mer,  
S kinek drágább a henyélés,  
Mint a munkára törekvés!  
A szorgalom Istenére  
Esküszünk,  
Esküszünk, hogy maradiak  
Nem leszünk!“

Legyen fényes szerszám, kapa,  
Ékesitse ez a kart ma!  
Félre tehát kardok, puskák,  
Nem leszünk már lassuk, lusták!  
A szorgalom Istenére  
Esküszünk,  
Esküszünk, hogy maradiak  
Nem leszünk!“

A magyar név így még szebb lesz,  
Mélto a szomszéd népekhez!  
Mit elhagytak a századok  
Mi pótoljuk ki tehát most!  
A szorgalom Istenére  
Esküszünk,  
Esküszünk, hogy maradiak  
Nem leszünk!“

Hol sirjaink majd borulnak,  
Az utódok leborulnak  
És áldani fognak minket,  
S ők is elmondják a hitet:  
A szorgalom Istenére  
Esküszünk,  
Esküszünk, hogy maradiak  
Nem leszünk!“

szentmártoni bálint.

Székelyország

a székely-  
ség elő-  
harcosa!

## A Székely Dalegylet beköszöntője.

— Január negyediki estély. —

A „Székelyország“ már közölte, hogy a székelyudvarhelyi Székely Dalegylet január negyedikén nagyszabásu hangversenyt és táncestélyt rendez. Ez lesz az új év első mulatósága, s ezzel immár a harmincadik évi működését kezdi meg a dalegylet. A műsor mindenképpen magas színvonalu s a következő pontokból állították össze:

1. *Arany János férfikora* Petőfi-nek a „Falu végén kurta korcsma“ kezdetű románcára, Előadja a Székely Dalegylet. 2. *Az Úr itél.* Nemes Elémér melodramája Váradi Antal legendájára. A szöveget szavalja Szomesán László, a zongora részt játsza Maráth Aranka, a harmonium részt Horváth József dalegyleti karnagy. 3. *Lányi Ernő dalsorozata:* »Elment az én rózsám.« Az 1914. évi országos dalversenyre kitűzött egyik férfikora. Előadja a székelyudvarhelyi Székely Dalegylet. 4. *Nagy Lajosné Wégler Margit éneke.* Külföldi és hazai indulók. Zongorán kíséri Mihalik József tanár, a székelykereszturi Filharmonikus Társaság elnöke. 5. *Balázs Sándor vigéltképe:* *Mna! ma este itthon maradjunk* Szereplők: a feleség: Fülöp Erzsike, a férj Salamon Béla. 6. *Vonós ügyes.* K. Komrák. a) Volksliedchen. b) Märchen. Előadja a székelykereszturi Filharmonikus Társaság quartettje. Az első hegedűt Pelczér Vilmos, a második hegedűt Wlassák Henrik, a brácsát Baczó Lajos, a gordonkát Ferentzy István játsza. 7. *Erkel Ferenc műdala:* »Elvennélek én...« A múlt évi országos dalosverseny klasszikus versenydarabja. Előadja a székelyudvarhelyi Székely Dalegylet. 8. *Tánc* következik.

## Tanítók Fürdője Székelyudvarhelyt.

Mint örvendetes eseményt közölhetjük, hogy Magyarország tanító-ságának olcsó árszabásu gyógyfürdője és országos gyermeknyaraló helye már nem a jövő zenéje. December 27-én a Tanítók Fürdője Részvénytársaság Székelyudvarhely székhellyel megalakult s ezzel a messzekiható székelyföldi intézmény megvalósult.

Rendkívüli lelkesedés, az ügy iránt való teljes szeretet és bizalom alapján, az alakuló közgyűlés minden egyes pontját egyértelműleg emelték határozatra.

E szetint a részvény-jegyzést tovább folytatják, hogy a szélesebb alapra fektetendő intézmény minél nagyobb előnyöket biztosíthasson résztvevőinek. Azonban az alapszabályok értelmében a részvényesek a fürdő kedvezményeit már élvezni fogják.

Most még el sem képzelhető előnyöket biztosít majd ez a derék, eléggé még nem becsülhető intézmény a Székelyföld összes vármegyének. Ide tereli az ország figyelmét kunyhótól a palotáig, ahol csak igaz érzésű, kartársi összetartozandóságot tápláló tanító van.

Épen ezért a Székelyföld mindegyik vármegyéje közvetlen, avagy közvetve, de okvetlenül érezni fogja hatását az idegen forgalom révén.

Mint a magyar Svájc ébredező, nem — lüktető erejét üdvözölhetjük ebben az alakulásban, mely a kartársi együttérzés fenséges szívdobbanásával nagy, hatalmas irányt lesz hivatva szabni a Székelyföld társadalmi, kulturális és közgazdasági fejlődésének.

Nem speciális helyi alkotásról, hanem egyetemes székelyföldi, sőt erdélyi kérdésről van és lehet szó a Tanítók Fürdője Részvénytársaság s plané az országos gyermeknyaraló hely létrehozatalával.

Itt szeretnők látni tehát az E. M. K. E. és E. K. E. hatalmas koncepcióju támogatását. De nem szabad elmaradnia ám a székelyföldi vármegyék vezető, irányító köreinek és egyetlen hazafias érzésű fiának sem a lelkesülők, a közreműködők táborából.

Azon a téren kell a nagy magyar Alföld és Erdély összeolvadó, összekapcsoló láncszemét keresnünk s hazafias lelkesedéssel megtalálnunk, a mely állandóan és feltétlenül biztosítja azt.

Ha a helyes érzék országos akcióvá fejlődik s hazánk minden egyes városában, községében a néptanítók apostolaiaként karolják fel az ő fürdőjük ügyét, akkor a mindnyájunkra üdvös és hasznos célt elérjük: Erdély kincses bányái, a jótékony hatással bíró gyógyforrások az ország számára megnyitják s a magyar Svájc bőven osztja drága gyöngyszemeit mindnyájunknak.

Gyerkes Mihály állami igazgatótanítónak a közgyűlés fáradságtalan tevékenységéért jegyzőkönyvi elismerést szavazott. Mi ehhez őszinte szívből szintén csatlakozunk. Hiszen Gyerkes önmagát multa felül ezzel a nagy alkotással, mely örökös időn át hirdetni fogja a magyar néptanítók kiolthatatlan lelkesedését, mélységes hazaszeretetét, mellyel a közjóra áldozzák minden tehetségüket.

Vajha az anyagiakban szegény, de erkölcsi és szellemi erőben félistenként küzdeni képes egyszerű néptanító székely mentő tervei és eszméi nyomán, — a teljes siker, az ötlet megértő testvéri szeretet gyümölcssei teremnének.

Vajha az ő tervei és a mi erre vonatkozó gondolataink megvalósulnának: akkor bizton állíthatjuk, hogy a Székelyföld s általában Erdély a leglátogatottabb nyugati nyaralóhelyé lenne. Nagy mértékben függ ez tőlünk, a most lerakott alap tovább építésének mindnyájunk egyértelmű támogatásától.

Fel tehát építeni, alkotni minél szélesebb erkölcsi és anyagi erőnkkel. Ha mindnyáján akarjuk, akkor meg lesz, mert meg is kell legyen... Isten nevében előre!

## Aranylakodalom. A halál kapujában.

(Saj. tud.) A házastársak 50 éves együttélésének gyönyörűen szép öröm- és hálaünnepében volt része csikajnádi id. *Ferenczi Ferenc* székelyudvarhelyi köztisztviselőben álló, igazi székely polgártársunknak és hűséges feleségének szül. *Nagy Anna* asszonynak.

Karácson első napján d. u. 3 órakor áldotta meg ötvenéves frigyüket *Vajda Ferenc* református esperes magas-szárnyalású szép beszéd kíséretében a tisztos házaspár egybegyűlt gyermekei és ezek széleskörű családtagjai körében.

Id. *Ferenczi Ferenc* 1831 ben és felesége *Nagy Anna* 1842 ben született. Házasságra léptek 1861. dec. 28-án. Tehát az előbbi 83-ik és utóbbi 72-ik éves most. Öt élő gyermekük van és kettő — köztük *Ferenczi István*, kit nem régen siratott el Székelyudvarhely város közönsége — meghalt.

A hat székelyudvarhelyi tiszteleltre méltó polgárcsalád leszármazási táblázata itt következik:

1. *Anna* férje *Darvai Dániel* gyermekei: *Albert* és *Vilma*. *Darvai Albert* neje *Szenkovits Anna* s fiok *Berczi*. *Darvai Vilma* férje *Szentes Gyula* s fiok *Andor*.

2. *Emma* férje *Csép Ignác* s gyermekeik: *Iren*, *Emma*, *Dezső*, *Annuska*, *Iren* férje *Kassay Pál* s gyermekeik: *Piroska* és *Pál*. *Emma* férje *Kibédi Zsigmond*.

3. Ifj. *Ferenczi Ferenc* neje *Molnár P. Irma* s gyermekeik: *Irma* és *Annuska*.

4. *Elza* férje *Pap Albert* s gyermekeik *Margit*, *Ferenc* és *Jenő*.

5. *Ferenczi Károly* neje *Ágotha Ágnes* s gyermekeik: *Ilus* és *Károly*.

6. Néhai *István* özvegye *Szabados Kata* gyermekei: *István*, *Jenő*, *Erzsike* és *Lajos*.

Az aranylakodalom másnap reggelig tartott a legjobb hangulatban, lelkes felköszöntőkkel és cigányzenevel fűszerezve. A közeli és távolabbi rokonokkal együtt, mintegy ötvenen voltak jelen a ritka szép örömünnepben.

— **Tíz esztendő.** Kézdivásárhely városban a „Székely Ujság“ című lapunk karácsonkor töltötte be tizedik évfolyamát. Ez alkalomból 24 oldalas ünnepi számmal kedveskedett olvasóinak derék lapunk, mely a székely-ügyeknek is kiváló harcosa. Dr I. *Diénes Ödön* felelős szerkesztő mondja el a lap vázlatos történetét első helyen. Azután *Czirmay Zoltán* ref. lelkész, Dr *Ikfalvi Diénes Jenő*, *Nagy Károly* árvaházi alelnök-igazgató, *Vajna Károly*, Dr *Elekes Dezső*, Dr *K. Tuson Árpád*, Dr *Balogh Vendel*, *Biró Lajos* főgimn. tanár, *Kovács J. István* segédszerkesztő, *Papp Tibor* színész, *Székely János* igazgató, *Barthali Jenő*, *Bodi Ferenc*, *Bányai János*, *Barics Ferenc* és mások írtak érdekesnél érdekesebb közleményeket.

## A halál kapujában.

„Utálok a banális frázisokat, tehát nem frázis, hanem szívem szava, amit mondok:

Édes székely népem, édes véreim! Utaljátok meg a pogány erkölcsöt, az irigységet, szeresétek egymást s a földet, hol apáink porladnak. És keljete fel ennek és egymásnak megvédésére, megtartására s ne bízzátok el magatokat, mert ez a pusztulás előjele és ne legyetek hitetlenek, mert ez a végzet maga.

Az Ur Jézus szent nevére, ki kivette a világot a sötétségből s egymás kezébe tette az egymást verő kezeket, erre az isteni szeretetre kérlek titeket, támasszatok szívetekben szeretetet, lelketekben fényt s öntudattal és önzetlenséggel álljatok fel az új, a nagy, az általános madéfalvi veszedelem ellen! Mert ütött utolsó óránk! Jó az oláh c-orda! A halál kapujában vagyunk! . . .“

Ezeket írja *Balás Béla* székely testvérünk a „Csikvármegye“ január 1-ei, 10-ik éves jubileumi számában a többek között s azt indítványozza, hogy minden vármegyében fogjon össze legalább tíz ember, aki a közügyeket önmagáért a közügyért felkarolja. A lapok szerkesztői pedig értsenek egyet, dolgozzanak együtt a székelységért irigység nélkül, egymás megbecsülésével.

A „Székelyország“ is tett volt erre nézve indítványt. de általános nagy hallgatás követte. Pedig ha idejében együttesen nem megyünk a harcba, keleti öröhelyünket szégyenletes módon kell majd elhagynunk. »Mert ütött utolsó óránk!« Mi vagyunk az utolsóok . . .

## Huszadik esztendő.

Tizenkilenc év előtt, szent karácson ünnepén, a székelyek ősi anyavárosában halványka mécsként kezdett világítani az első rendszeres ujság, mint uttörő sajtó-organum. 1894. évi december 25-én jelent meg először „Székely-Udvarhely“ címen a mai „Székelyország“.

Sok keserű csalódás, szívünkig ható méltatlan bántalom, üldöztetés volt osztályrészünk a közügyek tántoríthatatlan, becsületes, igazságos szolgálataitért . . .

Nem panaszkodunk. A helyett ez ünnepélyes órákban forró szívvel, buzgó háját adunk a magyarok nagy Istenének, hogy a legsúlyosabb ve-

szedelmek között is velünk volt s bennünket, mint Ő beane bizókat megsegített. Idegölő, fáradságos munkánkhoz kitartó erőt, székely szívósságot és hazafias lelkesedést nyújtott.

Hálás köszönetet mondunk előfizetőink, hirdetőink és önzetlen munkatársaink hazafias támogatásáért.

Most pedig, a mikor viharedzett, mocsoktalanul diadalmasan lobogtatott zászlónkat az összes székelység javára, együtt működése és testvéri szeretetben való boldogulása érdekében a huszadik esztendő küszöbénél ki bontjuk és a két évtizedes múlt utolsó évében ujult erővel, vasakarral szállunk harcba, ismételten kérjük a jó hazafiak, honleányok s minden igaz székely kitartó támogatását.

Soha sem volt annyira szükség a székelység összetartozandóságának ápolására, mint épen napjainkban. Ezt pedig úgy véljük elérhetőnek, ha egy ponton, — mely pontot mindenkinek keresnie kell — egyetértünk mindnyájan.

E cél felé törekszik a „Székelyország“ s ebben az irányban mindenkinek a hazafias támogatását kéri, sőt várja is.

Hisszük, reméljük, hogy a már eddig is megnyilatkozott széleskörű elismerés, a „Székelyország“ céljait magasztaló levelek, visszhang nélkül nem maradnak és az öt székely vármegye irányadó köreit s általában összes székely atyánkfiait, törökvéseinkben fokozottabb tevékenységre sarkallják.

Ebben a hitben, reménységben kívánunk a beállott újévben testvéri szeretetet, összetartást, hogy: „Mindnyájan egyért és egy mindnyájáért“ küzdve, a székelység örökre éljen.

**A még hátralékos előfizetési díjak azonnal való szives beküldését kérjük, mivel nekünk is fokozott mértékű kiadásaink vannak s így a következő lapszámot már csakis azok kaphatják, kik lapunkra előfizettek vagy az előfizetés ügyében nyilatkoztak, avagy a székelységig nyilatkoznak.**

Hazafias tisztelettel:  
a „Székelyország“  
szerk. és kiadóhivatala.

— **A kórház karácsona.** A szenvedő emberiség pillanatnyi örömről vesszünk felmelegítő hirt. Tordán történt az emberbaráti cselekedet, mely számot tarthat mindnyájunk elismerésére. Dr *Borbély Samu* kórházigazgató főorvos tett lelkének fenkölségéről, szívének melegségéről fényes tanúságot. Karácsonfát állíttatott fel a szent ünnep előestéjén és karácsonfa-ünnepélyt rendezett a kórház betegeinek gyönyörűségére. Az ünnepélyen a gyűjtött adományokból vásárolt ajándékokat kiosztották, melyet kedves alkalmi szereplések előztek meg.

## HIREK.

— **Benedek Sándor** kultuszminiszteri államtitkár — mint értesülünk — ez állásától megváltik, miután a király a közigazgatási bíróság másodelnökének nevezte ki.

— **Bírósági változás.** Dr *Beszercey* István székelykereszturi kir. járásbíró újév első napjától nyugdíjban lépett és ügyvédi irodát nyitott Székelykeresztúron. A megüresedett bírói állásra a király *Sipos* József kézdivásárhelyi kir. törvényeszéki jegyzőt nevezte ki albirónak.

— **Dr Bernády György** Maros-Vásárhely érdemes főispánja, székelyföldi ipari miniszteri biztos — mint részvétellel értesülünk — gyengélkedik, *Dr Hints* Elek állami kórházi főorvos még karácson szombatján sikerült műtéttel elejét vette a további komplikációknak s így remélhető, hogy Dr Bernády pár nap alatt teljesen felgyógyul veszedelmes irányt vett bajából.

— **Országos tanítói gyűlések.** Fontos és az osztálytanítás érdekében mélyen járó határozatot hozott a Tanítószövetség Budapesten december 29-én, a régi országházban tartott szövetségtanács ülésén. Egyhangú, impozáns megnyilatkozással határozatképpen kimondta, hogy az osztálytanításra nézve a nyugdíjtörvény sürgős revízióját az 1912 évi LXV. t.-c., a tisztviselők nyugdíjtörvénye alapján követeli. A további lankadatlan küzdelemre az elnökséget utasította. Az állami tanítók országos ülése Miskolcon, dec. 30-án volt. Az egyesület talpra állása után a fizetés- és nyugdíjügyben hoztak határozatot. A tisztújítás rendén Dr Varyóczi Károly kassai igazgató-tanítót választották elnöknek. A székelyföldi tanítókat az egyesület választmányában *Gyerkes* Mihály székelyudvarhelyi és *Vajna* Károly kézdivásárhelyi igazgató-tanítók képviselik.

— **Istók János** székely csángó szobrászművésznél nevezetes alkotások készülnek mostanában. Csányi László 1848–49-iki közmunkaügyi miniszter és erdélyi kormánybiztos szobrának eredeti állapotját, a főalakot is elkészítette s azt a szoborbizottság a napokban, megvizsgálva teljes elismerése mellett végleges kivitelre elfogadta. A hatalmas szoborművet nemsokára országos ünnepély keretében fogják leleplezni Zalaegerszegen. A komáromi Király József benedekrendi főgimnázium megalapítójának nagyszabású mellszobra is a kiváló művész budai műtermében készül, miután annak tervét a szoborbizottság végleges kivitelre szintén elfogadta.

— **Esküdtszék — az iskolában.** Gyulafehérvárt az áll. elemi fiú- és leányiskolában, a fegyelem intenzivitása érdekében a tantestület egyelőre próbaképpen egy osztályban esküdtbíróskodást szervezett. Az iskolai zászlóaljban pedig hadbírókat

neveztek ki. E kis bíróságok, a tantestület irányítása mellett fognak itélkezni. Ha beválik ez az intézmény, akkor az egész iskolára kiterjesztik a kis bíróság hatáskörét.

— **Kórház kibővítés.** *Sándor* János belügyminiszter arról értesítette Csikvármegye közönségét, hogy a Csikszeredában levő közkórház kibővítéséhez hozzájárul és így most már egy modern, 170 ágygal rendelkező kórház kiépítésének nincs semmi akadály.

— **Új vicinális.** Maros-Vásárhely város közelebbi közgyűlésén kimondta, hogy engedélyt kér egy Maros-Vásárhely—Segesvár között létesítendő vicinális vasut építésére. Miért nem sürgetik inkább az apahida — marosvásárhely — székelyudvarhely — sepsiszentgyörgy — konsztanci vasutat? Vértelen vicinálisokkal a székelység célt nem ér.

— **Fodrász-verseny és mulatság.** A marosvásárhelyi borbély- és fodrászmesterek szövetsége e hó 6-án (vizkereszt napján) Marosvásárhelyt, a Transylvánia dísztermében országos díjfűzési és színházi kendőzési (maszkírozási) versenyt rendez kabarással és tánccal egybekötve a cs. és kir. 51. gyalogezred zenekara közreműködésével este 8 órától kezdődőleg. A verseny védnökei: Dr Bernády György udvari tanácsos, főispán, Hofbauer Aurél polgármester, Langendorf Lajos ezredes, Bürger Albert keresk. tanácsos, kamarai elnök, Sz. Szakáts Péter kamarai titkár, László Gyula II-od titkár. A fodrász-nap sorrendje: 1914. január 6-án d. e. 11 órakor az érkező borbély fodrász mesterek fogadtatása az alsó vasuti állomásnál. Délben fél egykor közeled a Domokos-szálloda éttermében. Két órakor a város nevezetességeinek megtekintése. Négykor mozi diszlokád's a vendégek tiszteletére a közművelődési házban. Hatkor székelyfodrász nagygyűlés a városi színház dísztermében. Este nyolckor fodrászest: A nyitányt előadja a cs. és kir. 51. gyalogezred zenekara, a fodrászprologot Baróthy Árpád. Uri fűzés 5 díjjal. Vig monologot ad elő Enyedi Irénke. Látványos hölgyfűzés, mely alatt szabad előadást tart: Raminger István, a nagyváradi Szigligetisínház fodrásza. Műdalokat énekel Valcz Andor. Színházi kendőzési verseny (maszkírozás) 4 díjjal. Cigányzene kísérettel melodramát ad elő Reisinger József. Kuplékat énekel Malaka Ferenc. A nyertesek kihirdetése és a díjak kiosztása. Műsor után tánc felváltva katonai és cigányzene mellett. Büffé.

— **A székely zseni.** Párisban a legelőkelőbb műbutorasztalos ma Barabás Nándor, a ki Kézdivásárhelyen tanult ki s ma már nagygyára van a francia fővárosban: butortervei csodálatos finomságukkal tűnnek ki és valóságos versengés folyik értük a legelőkelőbb megrendelők közt. Gyarában 70–80 műasztalossegéd, 20–30 rézműves és aranyozó és egy csapat elsőrendű tervezőmérnök dolgozik. Művezetői olyan művészek, akik előbb Páris

## A szíves Olvasóhoz.

A „Székelyország“ jelen számát azon tiszteletteljes kéréssel küldjük, hogy azt elfogadni és előfizetésével, hirdetési megbízásaival, ugyiszintén ismerősei körében való terjesztésével, ajánlásával támogatni szíveskedjék.

Hazafias, nagy feladatokat tűztünk célul. Érezzük a reánk nehezedő terhek súlyát. Ha azonban minden igaz honfi és honleány tőle telhetőleg támogat; ha „mindnyájan egyért és egy mindnyájáért“ összetartunk: sokat, sőt mindent elérhetünk . . .

A „Székelyország“ kibontott zászlóját erős kézzel, hazafias lelkesedéssel fogjuk meg tehát mindnyójan s ha együttes erővel, széthúzás nélkül: igazán, szeretetteljes ámbicióval dolgozunk az öt székely vármegye népének előhaladásán: — akkor még bizhatunk, remélhetünk egy szebb és jobb kor eljövetelében! . . .

De siessünk, mert Bethlen István grófnak hova-tovább mind nagyobb igaza lesz: „Mi vagyunk az utolsók, a legeslegutolsók, kik ezen feladatot még teljesíthetik“ . . .

Azon nem remélt esetben, ha a „Székelyország“-ot támogatásába, pártfogásába fogadni hajlandó nem volna, úgy szíveskedjék azt haladéktalanul visszaküldeni. Megtartás esetén pedig az előfizetési összeget, esetleg egy levelező-lapon való azonnali szíves értesítését — tájékoztatóul — legyen szabad kérnünk.

A „Székelyország“ előfizetési ára: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér.

Aki most az 1914. évre előfizet, az összes eddig megjelent számokat díjtalanul kapja.

legnevesebb gyáraiban dolgoztak, vagy Anglia s Németország főbb városaiban szereztek nevet ezen a téren. Mindezek tökéletes specialisták a francia izlésű butorok előállításában. Érthető ennélfogva, hogy nemcsak a francia arisztokrácia, hanem annak utján a külföld előkelőségei is elhalmozzák megrendeléseikkel a székely nemest, aki a magyar névnek ilyen dicsőséget szerzett idegenbe. Egy orosz nagy herceg negyedmillió rubel értékű berendezést rendelt meg Barabásnál s ugyanakkor, rövid idő alatt, ugyanolyan értékű butorokat szállított Romániába. Legalább egymillió korona tökével dolgozik most már Barabás butorgyára, melynek alkotásait minden kiállításon a legnagyobb kitüntetésekben részesítik. Legutóbb a genfi világkiállításon tüntették ki a nagy díjjal. Örömmel hallanunk egy derék székely nemes ilyen dicsőségét. Az ő munkájában megmarányozódik a magyar név és Barabás Nándor sorsa nagyszerű tanulság, hogy a magyar, istenadta tehetségével, ha egy kis szerencséje van, boldogul az egész világon.

— **Az erdősítés és az árvízvédelem.** Az idei árvíz által előidézett katasztrófa bizonyossá tette, hogy a kopár és letarolt erdőterületek befásítása egyik módja a sikeres védelemnek, mert ezzel a csapadék rohamos lefolyása eredményesen késleltethető. A földmívelésügyi miniszter figyelembe véve a vizitársulatok által is kifejezett kívánságot, a katasztrófa ellen való sikeresebb védekezés okából elhatározta, hogy ezentúl sokkal serényebben folytatja a kopár területek befásítását. Erre való tekintettel az állam szaporítja

a csemetekerteket, a fásítást nagyobb állami segítséggel mozditja elő, sőt megokolt esetekben attól sem zárkózik el, hogy tisztán állami erővel mozditja elő az árvíz katasztrófa ellen való védekezésre szolgáló fásítást.

— **Karácsonfa Buzaházán.** Mint a „Székelyország“-nak írják — a marostordavármegyei Buzaháza és Vidéke fogyasztási és értékesítő szövetkezet is megünnepelte a szép karácsonyt. A nem rég épült Népház nagytermében (gazdaköri szoba) ragyogó karácsonfat állított fel. Gyönyör volt nézni az egybegyűlt gyermekcsereg, kíváncsi szülők és érdeklődők örömet. Arcukról bámulat és boldogság volt leolvasható. A meghatározó ünnepély a gyermekek alkalmi énekével kezdődött. Beszédet P. *Szentmártoni* Bálint tanító, szövetkezeti elnök tartott. Szavaltak: *Killyén* Károly és *Bine* Maria tanulók. A bezáró-ének után következett a karácsonfa lefosztása s az ajándékok kiosztása. Mindenkinek hozott valamit a kis Jézus. Kezükben az ajándékokkal s lelkükben egy boldog emlékekkel telítve tértek haza házikójukba. A székely kiadást ezerszeresen megtérítette az a kellemes tudat, hogy jót és szépet cselekedtek.

— **Az utánvételes ajánlott küldemény** feladói ezentúl nemcsak belföldi, továbbá az Ausztriával és Németországgal, hanem a Bosznia-Hercegovinával való forgalomba is kérhetik azt, hogy az utánvételi összeget beszedő postahivatalnál a beszedett összegről szóló postautalvány szelvényére a feladó könyvelési számát, vagy pénztári jelzését feljegyezze.

— **A száj- és körömfájás** okozóját — mint Svájcól híre érkezik — Dr Stauffacher frauenfeldi tanárnak sikerült felfedeznie. Ez pedig nem — mint eddig hitték — spórázó gomba, hanem egy állati lény, a protozoák fajtájából és olyan végtelen kicsi, hogy még a bakteriumszűrőn is keresztül siklik.

— **A humoródszentmártoni Gazdakör** 1913. dec. 26-án színelőadással egybekötött táncvigalmat rendezett, mely alkalommal színerkerült a „Vén bakancsos és fia a huszár” c. népszínmű, melyet meglepő ügyességgel adtak elő a humoródszentmártoni székely legények és leányok. Felülfizettek: Gáspár Albert, Sándor Kálmán, Gergely János 1—1 K-t, Pálfi Ákos 60 f, a ref. legátus 40 f, Péter Sándor 30 f, Simén Ferenc és Blága Sándor 20—20 f, akiknek e helyen is köszönetet mond a Gazdakör elnöksége.

— **Kiárusítás megrendszabályozása.** Fölmerült eset alkalmából 16.786—913. szám alatt hozott elvi határozatában kimondja a kereskedelmi miniszter, hogy az áruk 50 százalékos árengedménnyel kiárusítanak szövegű hirdetés az 1884. évi XVII. törvény cikk 51. szakaszába ütköző kihágás tényálladékát megállapítja.

— **A karácsoni fillérestély,** melyet a székelyudvarhelyi polgári önképző- és segélyegylet dec. 26-án rendezett, most is nagy közönséget vonzott a Budapest-szálló színháztermébe. Tiszta jövedelme 200 K. Felülfizettek: Dr Szenkovits János, Wagner Henrik munkáspénztári igazgató, Zöld János kereskedő 2—2 K, Hancz Sándor, Dékán Sámuel, Márk Ferenc, Válcsik Albert, Kálnoky Ferenc, Csendőr Pál 1—1 K, Hartmayer R. 60 f, Kibédi S. 40 f, N. N. 30 f, N. N. 20—20 f, melyért e helyen is köszönetét nyilvánítja az egyesület. A következő fillérestélyt január 13-án fogják megtartani.

— **Rendkívüli közgyűlést** tartott Maros-Vásárhely sz. kir. város törvényhatósági bizottsága az elmúlt év utolsó napján Hofbauer Aurél polgármester elnöklésével. Meghallgatták a törvények kihirdetését, tudomásul vették az igazoló választmány jelentését a bizottsági tagok választásáról, a legtöbb adót fizetők névjegyzékéről. Dr Bernády György főispán telekcseréjéről a tanács pártoló javaslata szerint 43 szóval 13 ellenében elfogadták. A javaslat ellen Fekete Bernát, Dr Ugron Gábor és Gáspár Antal szólaltak fel. Ezután a különféle bizottságokat alakították meg. Végül a közbiztonság kibővítését ethatórozva, a polgármester és bizottsági tagok egymásnak boldog újévet kívántak s ezzel a közgyűlés befejezést nyert.

— **Tordai cementgyár-részvénytársaság.** A Pesti Magyar Kereskedelmi Bank égisze alatt, Weiss Fülöp elnöklésével most alakult meg a földgáz kihasználására alapuló Tordai cementgyár részvénytársaság négy és fél millió korona

alaptőkével. Az igazgatóság tagjaivá Weiss Fülöp (elnök), Schiffer Miksa alelnök, Dr Hegedüs Loránt, ifjabb Chorin Ferenc, Zeyk Károly, Mayer Ödön, Dr Hervei Dezső, Nemes Jenő, Grünwald Mór, Tolnai Arnod (a Herceg M. L. és Társa cég részéről) és Herzfeld Alfréd az osztrák Boden-Credit-Anstalt igazgatója. A felügyelőbizottság tagjaivá: Lendvai Emil ifjabb Felszeghy Ferenc, Pap Lőrinc és Magyar Gyula választották meg. Az új részvénytársaság létrehozása folytatása a Kereskedelmi Bank ama földgáz-akciójának, a melyet tavaly az Első Földgázvezeték Részvénytársaság alapításával kezdett és a most alapított Tordai cementgyár-részvénytársaság a már elkészült sármás-tordai földgáz-vezetékben van tervezve és egyelőre mintegy 300 munkásnak fog kenyeret adni.

— **A gabona felhalmozása — kihágás.** A m. kir. belügyminiszter 1225—1913. szám alatt hozott elvi határozatával kimondta, hogy a gabona tűzveszélynek kitett helyen való felhalmozása a kihágási büntető törvénykönyv 141. szakasza alapján büntetendő kihágást képez.

— **Royal nagy mozgó.** Székelyudvarhelyt Rácz Béla tulajdonos egészen új berendezésű, új gépekkel felszerelt mozit állított be a régi városház nagytermében Hetenként háromszor: csütörtökön, szombaton és vasárnap van előadás.

## Szilveszter.

... Szilveszter éjszakája a legocsmányabb éjszakája az évnek.

... Micsoda ördög sugallta azt az emberiségnek, hogy az ujesztendőt alkohollal köszöntse? Nem mintha valóban mindegy volna, dec. 30-án éjjel fordul-e még egyet a földgolyó, vagy dec. 31-én. Az új év, ha százszor emberi csinálmány is, van olyan realitás, mint valami kozmikus türemény, — meg lehet gondolkozni rajta. — De miért itallal? Miért üvöltő mámorban és mocsokban fetregő részegséggel?

Nincs rutabb szokása a huszadik századnak lenni a szilveszteri részegségnél; a legbarbárabb örökség ez, amelyet korunk a múlttól kapott. Mi ez a szilveszteri részegség? Irva van, hogy veszendő hajón a halállal farkasszemet néző legénység végső kétségbeesésében a pálinkás hordókra vetette magát... Irva van, hogy a félelmüket lecsitítsák... Irva van, hogy amikor a középkorban — időről-időre — a világ végét várták az emberek, akkor disznóvá itták le magukat. Nem ugyanez a mámor-e a szilveszteri mámor? A huszadik század embere nem hasonlít a féktelen és durva matrózhoz, nem hasonlít az első milleneumot rettegve váró kárhóhoz: más a helyzete, a ruhája, a lelki berendezése, mások a babona — de az új évvel szemben nekivadult ma-

trózzá és őrjöngő vademberré lesz. Miért? Végtelen öröm tombol a szilveszterben, vagy féktelen félelem őrjöng benne? Sem az egyik, sem a másik. Szokás az egész. „Még a nagyapám is leitta magát Szilveszterkor...”

Sohasem lesz ennek vége? A spártaiak részeg rabszolgákat mutattak a fiaiknak, hogy megutáltassák velük a részegséget. Ha a szilveszteri mulatózók közül akarmelyiknek meg lehetne mutatni a szilveszteri mulatózás egész képét... esztelen tombolásával és pazarlásával... füledt ségével és ocsmányságával... értelmetlen kezdetével és mocsos végeivel... egész piszkos mivoltával és rossz szagával... akkor soha az ember itallal nem indulna neki az élete egy új esztendejének, soha az ember boros poharat nem venne a kezébe.

Fájdalom, ezt a képet éppen azoknak lehetetlen bemutatni, akiknek meg kellene mutatni. Ők benne vannak a dologban és nem látják a rut mivoltát; aki csak órákra válik is sertéssé, meg van róla győződve, hogy a pocsolya a legszebb hely a világon.

Egyszerre tehát nem lehet megváltoztatni a Szilveszter-éjszaka képét. De lassan-lassan mégis változik ez a szörnyű kép... idővel egészen megváltozik majd. Addig, amíg olyan, mint a milyen: bujjunk el előle. Az embert megboraszítja borszagu, szörnyű lehellete. Az év legrutabb éjszakája — az új évre virradó éjszaka.

Biró Lajos.

## Szárnyast vesz magához.

Régen Krisztus Urunk megmosta tanítványainak a lábát. Ma az emberek nem mossák meg lábukat, hanem: *lábvizet vesznek*.

Nem tudom, hogy vásárolják é, vagy megisszák?

Mert a következő példa szerint meg is ihatják. — Én pél. szeretem és meg is eszem a tyukhust. De vannak, akik; „szárnyast vesznek magukhoz.”

Mindenki látja ebből, hogy melyik a helyes magyar beszéd.

B. Gy.

## Irodalom.

**A Nemzeti Iskola ajándéka.** Megirtuk, hogy a Nemzeti Iskola fennállásának 20. esztendejében kedves meglepésben részesítse előfizetőit, hogy az 1848. évben tartott első egyetemes tanügyi kongresszus jegyzőkönyvét és naplóját eredeti kútfő alapján sajtó alá rendezte. Karácson első napjáig a könyvet minden jelentkező megkapta. A könyv főbb címei: Előszó. Irta: Háda József szerkesztő. A gyűlés megalakulása. A kongresszus tagjainak névsora. A kisdudóvási nevelés fővonalai. Szakosztályok szervezése

Az elemi szakosztály szervezete. Az óvoda belétele, külviszonyai, kormányzata, óvók képzése. Elemi tanonok és taniókat illető kívánatok. Nevelésünk hiányai s a honi nevelés körüli teendők. Néhány szó a siketnémák neveléséről előmozdítása érdekében. Általános nézet a vakok oktatásáról. Képződésre vonatkozó óhajtasók. A miniszterhez benyújtott memorandum. Javaslat a középtanoda vagy a gimnázium létegete tan és fegyelmi tana iránt. Középtanodai rendszabályok. A főtanodák és egyetem iránti javaslat. Napló. A gyűlés összehívásának története. Az egyetemes gyűlés küldöttsége a nevelésügyi miniszter előtt. A miniszter beszéde. A protestáns tanárok kiáltványa. A 80 oldara terjedő könyv egy könyvkereskedésben sem kapható. Kizárólag a Nemzeti Iskola kiadóhivatala VI. Felsőerdősor 21. adja ingyen mindanak az előfizetőjének, aki legalább egy negyedévre előfizet. A lap előfizetési ára egy évre 12 korona. félévre 6 korona, negyed évre 3 korona.

## KÖZGAZDASÁG.

**Baromfi-, nyul-, és ebtenyésztők szövetsége.** A haszon- és diszállattenyésztők jövedelmének fokozása szempontjából igen fontos és nagy horderejű az a szövetség, amely valamennyi magyar, baromfi-, nyul-, galamb-, kanári- és ebtenyésztő egyesülését célozza, tekintet nélkül arra, vajjon hivatásosak, avagy műkedvelők e a tenyésztők. A most megalakulóban levő Magyar Tenyésztő Szövetség, amelybe eddigelé már sok ezer tenyésztőnk jelentette belépését, kizárólag a tenyészanyag értékesítését tűzte ki céljául. Kiállítás helyett nagy arányú vásárokat fog rendezni, még pedig felállítandó központi irodája révén külföldi és hazai vásárlók bevonásával, hogy a tenyésztők jövedelmét tekintélyesen emelje. A jelentkezések befejezése után megkezdődik tenyésztők szövetségének megyei központok szerint való szervezése úgy, hogy már a beállott évben Bécsben, Budapesten, Pécsen, Pozsonyban, Kassán, Szegeden, Debrecenben. Aradon, Nagyváradon, Temesváron és Kolozsvárott nagyszabású vásárokat rendeznek. A Magyar Tenyésztő Szövetség idegienes intézősége felkéri tehát a székelyföld baromfi-, nyul-, galamb-, kanári-, és ebtenyésztőit és állatkedvelőit, hogy pontos címük közlésével jelenkezzenek Dr Kovács Dénes urnál (Budapest IV., Sarkantyus u. 3.) annál is inkább, mert tagsági díj nincsen s a központi, valamint vidéki alakuló közgyűléseket a közeli hónapokba akarják megtartani.

Nyomtatta és kiadja BETEGH PÁL  
könyvnyomtató int. Székelyudvarhely.

# Wotan Lámpa

A legjobb és a legtarosabb drótszálas lámpa. Huzott drótszállal 75% árammegtakarítás.

Kapható villanyszerelési üzletekben, villanytáplálóknál és a MAGYAR SIEMENS-SCHUCKERT-MŰVEK-nél, Budapest, VI., Teréz-körtút 36. Gyár-utca 13.

## BUTOR.

Aki jó és tartós butort akar vásárolni, az forduljon hozzám BALÁZS KÁROLY butorkereskedőhöz, hol raktáron vannak retek kivitelű körök, cseresznye, tölgy, szil és diófa háló szobák és ebédlőberendezések vas- és rézbutorok, márvány mosdók és felszerelések. Saját műhelyemben készítek a legfinomabb modern berendezések izléses és tartós kárpitos árukat, szalon és angol bőrgarnitúrákat és eszteregályos árukat. Minden munka jótállás és szigorú felügyelet mellett készül! A helybéli ipar érdekében szíves pártfogást kér:

**Balázs Karoly**

asztalos, eszteregályos, kárpitos és butorkereskedő.

**Udvarhelyvármegye Nemes Családjai.** Nagyszabású család-történeti, családi címerekkel dúsan illusztrált diszmnű. Irta Pálmay József. Az ára 16 korona és Betegh Pál kiadónál Székelyudvarhelyt még kapható szép új példányokban.

**Tanító vagy?** Akkor használd a Módszeres Szépirási Irkákat, melyeket a székelyudvarhelyi tanítók szerkesztett k. Eladási árából 10,00 a Tanítók Otthonát illeti. Hét féle mintában 2 és 4 fillér darabja. Páratlanul finom a papirosa, célszerű a beosztása. Kapható Betegh Pál kiadónál Székelyudvarhelyt.

**Ne féljen a ragályos és nem ragályos betegségektől,** ha az

**Élet könyve** állandó házi orvosi beszerezte és kezénél van. 22 év alatt 400-nál több különböző esetben szerzett tapasztalat nyomán írta Derzsi József v. kolozsvári pap-tanár. Az ára 3 korona, de a „Székelyország” előfizetőinek bérmentesen 2 K 10 fillérért küldjük bárhova.

**Hirdetés az üzlet lelke!** Hirdetés nélkül nincs üzlet! Hirdessen a „Székelyország”-ban és üzletében okvetlenül lendületet fog tapasztalni.

**Férfi-szabó** üzletemet Székelyudvarhelyt, Deák-tér 14. sz. alá (Szabó György hentesüzlete mellé) helyeztem át. A n. é. közönség eddigi bizalmát megköszönve, további szíves pártfogását kérem. Tisztelettel: **Bardócz Ferenc** férfi-szabó.

Szám: 4994—913. Homoródi járás főszolgabirájától.

## Pályázati hirdetmény.

Udvarhelyvármegye homoródi járásához tartozó Lővéte nagyközségben lemondás folytán megüresedett

### községi jegyzői állásra

pályázatot hirdetek.

Az állás javadalmazása:

1. Törzsfizetés 1600 kor.
2. Utazási átalány 500 kor.
3. Természetbeni lakás.
4. 3 öl tűzifa.
5. A szükséges irodai felszerelés.
6. A magánmunkálatok díjai.

Lővéte községhez tartozik Szentkeresztbánya vasgyár telep.

Felhívom azokat, kik ezen állást elnyerni ohajtják, hogy pályázati kérvényüket az 1883. évi I. t.-c. illetve az 1900. évi XX. t.-c.-ben előirt képesítésüket igazoló okmányokkal és eddigi működésüket igazoló bizonyítványokkal felszerelve hozzá: 1914. január 15-ig okvetlen nyujtsák be, mert a később érkezőket nem fogom figyelembe venni.

A választás határidejét később fogom megállapítani.

Oklánd, 1913. évi december hó 16-án.

**Szabady Tivadar,**  
főszolgabíró.

## Aspirin tabletták

fej és fogfájásnál, rheumánál, influenzánál stb. elismert fájdalomcsillapító szer: sokszor kisebb értékű készítményekkel utánozzák, hogy biztosan valódi Aspirint kapjunk, vegyük a „Bayer” féle Aspirin tablettákat. Egy cső 20 á 0,5 gros tablettát tartalmaz ára 1 kor. 20 fill. Utánzatokat utasítsunk vissza.



Szivarpapír és szivarkahüvely

# ABADIE

PÁRIS

Minden főzsdében kapható

## VASÁRNAPI ÚJSÁG

ELŐFIZETÉSI ÁRA: 20 K. FELTÉRTEK: 10 K.

Minden újonnan belépő előfizető ingyen kapja a Vasárnapi Újság díszes karácsonyi albumát.

Műtárgyszámokat kívánatra minden kinek küld a „Vasárnapi Újság” kiadó-hivatala, Franklin-Társulat, Budapest, IV. Egyetem-utca 4. sz.

## Legújabb rendszerű amerikai IRÓGÉPEK látható irással!

**KÉT ÉVI JÓTÁLLÁS!**

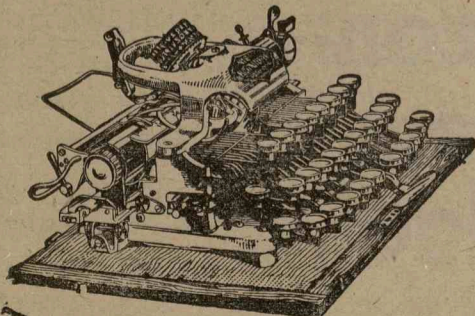
Főelőnye: Az irás gyors elsajátítása. — Szalag nélküli berendezés. — Sokszorosítás.

Több mint **160.000** darab van forgalomban.

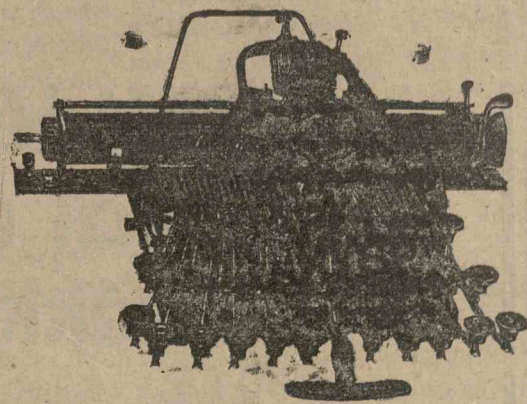
**Ára 220 korona**

5. sz. **290** korona.

Ugyanazt a munkát végzi, mint a 6—700 K-ás írógép.



„Weltblick.” Ára 220 korona.



5. sz. minta. Ára 290 korona.

Megrendelést elfogad és pontosan teljesít bárhova a Székelyország kiadóhivatala Székelyudvarhelyt.

# Betegh Pál

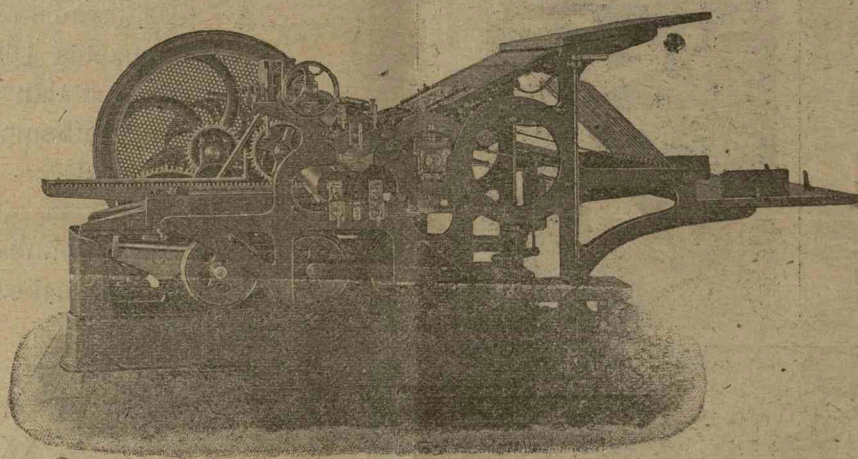
billamos erőre berendezett,  
modern betükkel, diszitések-  
kel és különböző gépekkel

==== dúsan felszerelt ====

**könyvnyomtató és könyv-  
kötő intézete,**

**könyv- és újságkiadó vállalata**

Székelyudvarhelyt, Kossuth-u. 31. sz.



Készít mindenféle könyvnyomdai  
munkát a<sup>2</sup> legegyszerűbbtől a<sup>1</sup> leg-  
diszesebb kivitelig minimális ár-

==== számítással. ====

Községi, körjegyzői, egyházi, tanügyi,  
ügyvédi, pégrehajtói és magánügyi  
kész nyomtatványok székelyföldi leg-  
nagyobb raktára.

**Uidéki megkeresésre azon-  
nal válaszol. Költségjegy-  
zékkel díjtalanul szolgál.**

Telefon 15. sz.

Telefon 15. sz.